

POSTANOWIENIE

18 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kamil Zaradkiewicz

SSN Grzegorz Żmij

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 maja 2023 r. w Warszawie,
zażalenia P.T.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 8 grudnia 2022 r., I ACa 569/21,

w sprawie z powództwa Banku spółki akcyjnej w W.

przeciwko P.T.

o zapłatę,

1) oddała zażalenie;

**2) pozostawia orzeczenie o kosztach postępowania
zażaleniowego Sądowi wydającemu orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w Legnicy oddalił powództwo Banku Spółki Akcyjnej w W. przeciwko P.T. o zapłatę. W uzasadnieniu wskazał, że umowa kredytu hipotecznego z 26 czerwca 2008 r. zawarta pomiędzy poprzednikiem prawnym powoda a pozwanym jest nieważna, ponieważ Bank implementował w treści wzorca umowy niedozwolone klauzule umowne (klauzule waloryzacyjne), których wyeliminowanie skutkowało tym, że umowa upadła ze skutkiem *ex tunc* i nie mogła stanowić podstawy do uwzględnienia żądania pozwu.

Na skutek apelacji powoda, wyrokiem z 8 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd odwoławczy podzielił ocenę prawną Sądu Okręgowego, że umowa kredytu hipotecznego jest nieważna. Natomiast nie podzielił finalnego wniosku Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym roszczenie o zapłatę nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny zauważył, że w piśmie procesowym z 21 stycznia 2022 r., wniesionym co prawda po wydaniu przez Sąd Okręgowy zaskarżonego wyroku, strona powodowa podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie, jednocześnie wskazując, że w przypadku uznania przez Sąd odwoławczy, że umowa kredytu jest nieważna, domaga się zasądzenia dochodzonej kwoty na podstawie art. 405 w zw. z art. 410 § 1 k.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skoro powód wniósł o zasądzenie ww. kwot od strony pozwanej, to zadaniem sądu *meriti* było rozważenie czy roszczenie to jest zasadne. Jeżeli Sąd Okręgowy uznał, że umowa kredytu hipotecznego jest nieważna, to należało również rozważyć kwestię rozliczenia nienależnych świadczeń. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że żądanie zasądzenia kwoty 321 110,26 zł, jako następstwo rozwiązania umowy kredytowej na skutek jej wypowiedzenia, mieści w sobie żądanie zasądzenia świadczenia nienależnego w następstwie nieważności umowy kredytu.

Pozwany wniósł zażalenie, w którym zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. Zarzucił naruszenie art. 321 § 1 w zw. z art. 386 § 4 w zw. z art. 386

§ 6 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 i art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Na tej podstawie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi powód wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, uregulowanym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniających uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu, apelacji, ani merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. Dokonywana kontrola ma charakter formalny. Zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że w jego ocenie Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że do nierozpoznania istoty sprawy, o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c., dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd ten zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (postanowienia SN: z 10 grudnia 2015 r., V CZ 77/15; z 31 sierpnia 2017 r., z 19 października 2016 r., V CZ 58/16, z 20 stycznia 2016 r., V CZ 86/15). Jeżeli powód domaga się zasądzenia określonej kwoty pieniężnej na podstawie umowy zawartej z pozwanym, sąd - stwierdziwszy nieważność tej umowy - może uwzględnić powództwo na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, bez potrzeby dokonywania przedmiotowej zmiany powództwa (zob. wyroki SN: z 2 lutego 2011 r., II CSK 414/10; z 11 marca 2010 r., IV CSK 401/10; z 7 listopada 2007 r., II CSK 344/07).

Skoro powód od początku domagał się zasądzenia roszczenia, Sąd pierwszej instancji powinien był rozważyć wchodzące w rachubę podstawy prawne w myśl zasady *da mihi factum dabo tibi ius*. Dokonany przez powoda wybór kontraktowego reżimu odpowiedzialności strony pozwanej nie ma dla sądów orzekających wiążącego znaczenia i nie sprzeciwia się dokonaniu oceny zgłoszonego roszczenia na płaszczyźnie innych przepisów prawa materialnego (zob. wyrok SN z 27 kwietnia 2016 r., II CSK 324/15).

Z tych względów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a!]

(A.G.)

